

**ДОЦІЛЬНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВЛИВАНЬ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ
ВИРОБНИЦТВО В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ****Маркевич Т. В.**

Постановка проблеми в загальному вигляді. На сьогодні економіка України знаходиться майже в критичному стані і характеризується більше показниками нестабільності, ніж стійкими факторами «здорового» економічного життя. Такий стан економіки зумовлений, в першу чергу, несприятливою економічною ситуацією в світі, по-друге, слід наголосити на відносній незрілості економіки нашої країни поряд з іншими, більш розвиненими в цьому плані країнами, по-третє, нестабільна політична ситуація в Україні теж негативно впливає на стан економіки та позиціонування її на світовому ринку.

Обсяги вливання інвестицій в економіку України залишаються досить незначними. Як показує досвід іноземних країн, без додаткового залучення коштів неможливо на повну силу активізувати процес виробництва та стимулювати його розвиток. Адже очевидно, що інвестиції стимулюють розвиток як самого підприємства, так і галузі в цілому, надаючи йому нових перспектив та можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвестування сільського господарства хвилює багатьох вчених, зокрема таких як: Борщ Л.М., Гончаров А.Б., Мацибора Т.В., Вовчак О.Д., Чупіс А.В., Борисова В. А. та інші. Гострота даного питання примушує багатьох вчених звертати на неї увагу.

Формулювання цілей статті. Основними цілями проведення даного дослідження є встановлення реального стану інвестиційної діяльності сільськогосподарських виробників та вивчення загального стану галузей аграрного сектора, зокрема галузі тваринництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестування – це процес додаткового залучення коштів до виробництва з метою отримання прибутку та нарощування виробничих потужностей об'єкта інвестування; це широкий комплекс цілеспрямованих проектних, організаційних, економічних, фінансових, управлінських робіт, що виконуються в інтересах ефективної реалізації інвестицій. Відповідно до норм чинного законодавства України, інвестиції відображають всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкт підприємницької, а також інших видів діяльності, в результаті якої формується прибуток або досягається соціальний ефект

За статистичними даними обсяг інвестування в період з 2000-2008р.р. в грошовому виразі збільшився з 23629 млн.грн до 2333081 млн.грн, при цьому фінансування здійснювалось в основному за рахунок коштів підприємств та організацій. У 2000 році ця сума склала 16198 млн.грн і 132138 млн.грн – у 2008році. Але фактично у відсотковому виразі спостерігається зниження фінансування: за рахунок підприємств та організацій з 68.6-56.7%, та іноземних інвесторів з 5.9 -3.3%. Це говорить про те, що інвестиційна ситуація для потенційних інвесторів є такою, що примушує інвесторів зупинити вливання інвестицій та ретельно зважувати свої рішення. Очевидно, що інвестування вимагає більш детального обґрунтування та вдосконалення самого інвестиційного процесу. Проте, навіть за таких умов, галузь народного господарства залишається привабливою для інвестицій, оскільки, хоча відсоткове значення інвестування знизилось, загальний об'єм грошових коштів значно зріс.

На прикладі господарств Глухівського району ми можемо показати, що знос основних засобів та інвестиції в ці ж засоби мають дещо нерівномірні пропорції в розрізі по роках (табл. 1). Так, за період з 2005 року до 2009 року в Глухівському районі було придбано 331 од.техніки на суму 97,858 тис.грн., при цьому амортизація її склала за цей

же період 54373,6 тис.грн. Основний відсоток інвестицій за останні три роки внесли іноземні інвестори. Оскільки ті основні засоби, що були наявні в орендодавців (в минулому колгоспів, що виступають орендодавцями) повністю пройшли свій строк використання та корисної експлуатації.

Таблиця 1

Показники зносу та оновлення основних засобів господарств Глухівського району

Показники	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.	Всього
Амортизація(тис.грн)	10,5	12,1	16109	10593	27649	54373,6
Інвестиції в ОЗ (тис.грн)в т.ч	3623	3074	24532	53754	12244	97858
В одиницях техніки	21	11	81	155	63	331

Хоча табличні дані говорять нам про те, що інвестування відбувається досить інтенсивно, це не зовсім так, оскільки дані інвестиції носять досить вузький характер, так як вливання коштів відбувається, в основному, за рахунок іноземних інвесторів в обмежене коло об'єктів інвестування. Зауважимо, що відсоток в загальній структурі інвестицій вітчизняних господарств незначний. Графічно взаємозв'язок даних грошових потоків можна показати наступним чином. Лінії на графіку показують нерівномірність цих показників.

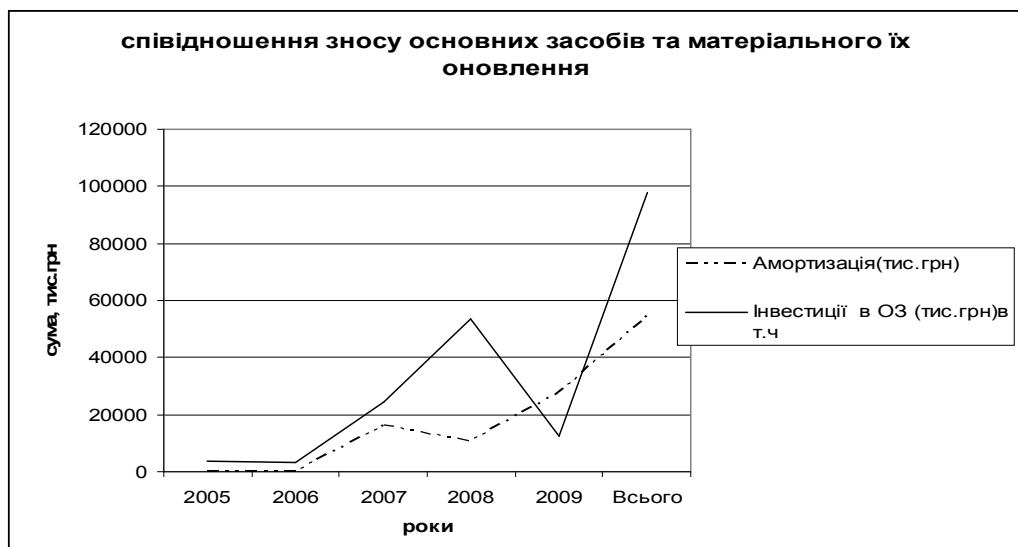

Рис.1. Для налагодження більш ефективного виробничого процесу процес оновлення та амортизації основних засобів має знаходитися і відповідності, тобто мати прямо пропорційну залежність

Основною проблемою, що постає сьогодні в інвестиційній сфері України є недостатність фінансових ресурсів, незначні можливості їх залучення та слабка підтримка інвесторів на державному рівні. Активізація інвестиційної діяльності в державі дасть лише позитивні результати для галузей інвестування та для економіки загалом. Також досить важливим є питання інвестування аграрного сектора економіки, що, на нашу думку, є найперспективнішим для нашої країни. Особливо слід наголосити на недостатній увазі до галузі тваринництва, яка знаходиться в процесі постійної деградації та зменшення обсягів виробництва, з перспективою повного занепаду.

Так, за період з 1990 року по 2008 року поголів'я ВРХ (тис.гол) зменшилось з 251948,8 до 5079,0, у тому числі корів з 8527,6 до 2856,3 відповідно. Це призвело до зниження обсягів виробництва основних видів продукції за цей же період: м'яса з

4357,3 тис.т до 1905,9 тис.т, та молока – з 24508,3 тис.т до 11761,3 тис.т відповідно. Отже, очевидна тенденція зниження виробництва та занепаду галузі.

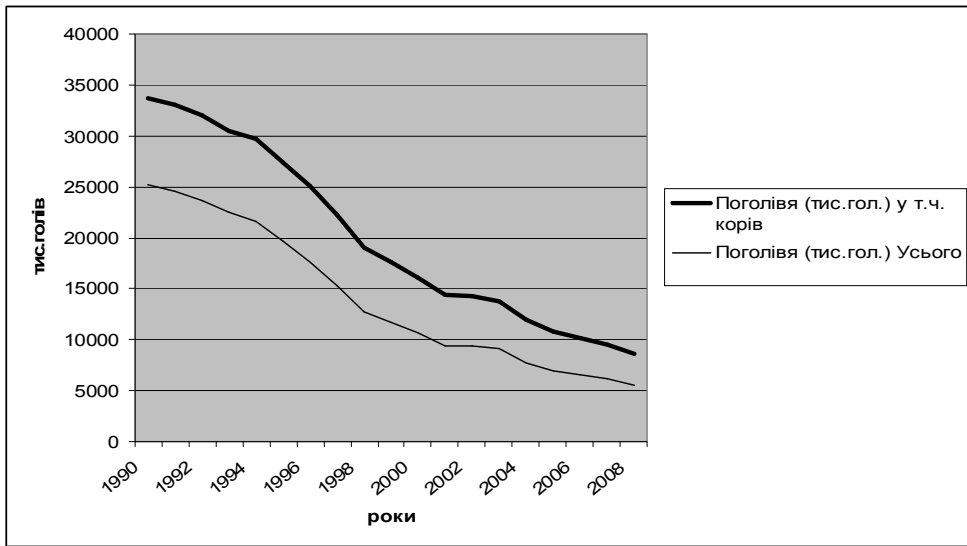

Рис. 2. Рівень поголів'я ВРХ по господарствам України

Як бачимо, на графіку тенденція зниження виробництва галузі очевидна. При цьому дещо зневажається значення галузі тваринництва для успішного функціонування сільськогосподарських підприємств. Адже виробництво в галузі рослинництва носить сезонний характер, так як галузь тваринництва – не має сезонності.

Інвестування – це процес додаткового залучення коштів до виробництва з метою отримання прибутку та нарощування виробничих потужностей об'єкта інвестування; це широкий комплекс цілеспрямованих проектних, організаційних, економічних, фінансових, управлінських робіт, що виконуються в інтересах ефективної реалізації інвестицій. Відповідно до норм чинного законодавства України, інвестиції відображають всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкт підприємницької, а також інших видів діяльності, в результаті якої формується прибуток або досягається соціальний ефект [1].

Питання інвестиційної діяльності у сфері сільського господарства на сьогоднішній день досить актуальний характер, тому що інвестиції є основою відтворення виробничого потенціалу аграрного сектора економіки. Саме уповільнення процесів інвестування є основною причиною кризи, що виникла в більшій частині сільського господарства. Це, в свою чергу, призвело до зниження обсягів виробництва за усіма видами продукції, в тому числі продукції тваринництва, спаду інтенсивності виробництва, та як основний показник негативного впливу економічної ситуації – це значне скорочення рентабельності виробництва. Рентабельність – це економічна категорія, що відображає доходність, прибутковість виробництва. При більш детальному вивченні ефективності функціонування підприємства доречним є визначення ще низки показників, що також характеризують виробничо-господарську діяльність підприємства, таких як: норма прибутку, приведена маса прибутку, рівень рентабельності продажу [2].

Свідченням спаду прибутковості виробництва в сільському господарстві є показники держкомстату України, які вказують нам на те, що при рентабельності виробництва усієї продукції сільського господарства у 1990 році у 42,6% вже в 2008 році цей же показник становив – 13,4%. Що, безумовно, говорить нам про зниження економічної ефективності виробництва в аграрному секторі. Звернемо вашу увагу на те,

що рентабельність виробництва основних видів продукції також значно знизилась. Так, рентабельність продукції тваринництва з 22,2% впала до 0,1%, в тому числі м'ясо ВРХ з 20,6% до -24,1% відповідно в період з 1990 року до 2008 року. В рослинництві також спостерігається значний спад від 98,3% до 19,6 % відповідно. В Глухівському районі спостерігається така ж тенденція. Рівень рентабельності в період 2005 - 2009 років коливався в межах від 19,8 до 7,2% відповідно (таблиця 2). При цьому рентабельність галузі тваринництва знаходиться взагалі на досить низькому рівні. Хоча дана галузь є достатньо перспективною для успішної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Таблиця 2

Показники рівня рентабельності господарств Глухівського району

Показники	2005	2006	2007	2008	2009
рослинництво	19,8	42,9	83,4	0,4	7,2
тваринництво	0,9	-13,8	1,15	12,7	-0,06
всього	2	14,2	40,8	-132,7	-38

Як бачимо, за даними таблиці рівень рентабельності виробництва по роках досить нерівномірний і має чітку тенденцію до зниження. Низькі показники рентабельності за останні два роки зумовлені тим, що іноземні інвестори всі прибутки вносять до собівартості продукції, а це, в свою чергу, значно знижує загальний показник рентабельності загалом по району. Графічно коливання рівня рентабельності можна показати наступним чином (рис 3).

Варто зауважити, що даний показник є одним з провідних показників, які показують успішність не лише виробничо-господарської діяльності, а й ефективність управлінського апарату господарства. Безперечно, Україна є аграрною країною, і хоча зараз набувають розвитку й інші галузі, але найперспективнішою є, була і буде галузь сільського господарства. Її розвиток та розширення виробництва дуже важливі для оздоровлення економіки нашої країни та поліпшення її стану.

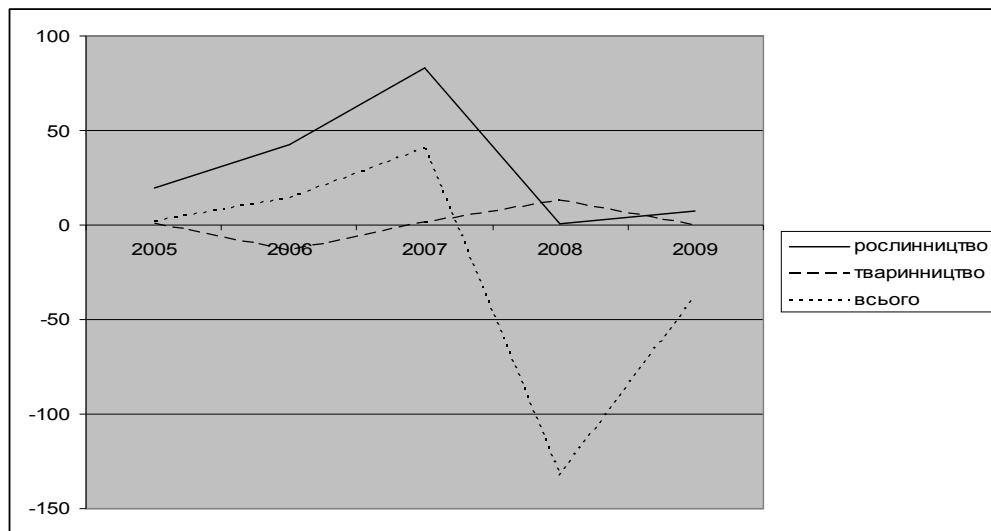

Рис. 3. Рівень рентабельності галузей сільського господарства Глухівського району

В умовах сучасної кризи прибутковість сільського господарства залишається на вищому рівні, у порівнянні з галузями промисловості. Так, в 2008 році рентабельність промислової галузі склала 5%, а сільського господарства- 13,4%. Для запровадження будь-яких заходів щодо поліпшення загального економічного стану необхідні кошти. На

жаль, аграрії не мають, в більшій своїй масі, тих коштів, що могли б забезпечити їм додаткові можливості для розвитку та розширення виробничих потужностей.

Проблемою інвестування аграрного сектора є недостатня матеріальна зацікавленість та обмеженість фінансових ресурсів. Адже специфіка функціонування галузі сільського господарства полягає в тому, що кошти тут вкладаються більше на довгострокову перспективу, аніж на короткострокову. А це, в свою чергу, збільшує вірогідність ризиків, пов'язаних з процесом інвестування коштів. Для досягнення позитивних результатів від інвестиційної діяльності в секторі АПК необхідна державна підтримка у вигляді пільг та дотацій, що мала б поєднуватись з науково-обґрунтованим механізмом здійснення даного виду діяльності, з мінімізацією ризиків та максимізацією прибутків. Процес інвестування, як основний елемент активізації виробничої діяльності та оновлення основних засобів дуже важливий для сільського господарства, особливо в умовах кризи. Так, при наявності значних фінансових ресурсів підприємство в певній мірі підвищує рівень своєї адаптивності до несприятливих умов в економіці. Очевидним є те, що сьогодні економічна ситуація в країні не найкращим чином впливає на стан аграрного сектора економіки. Планування виробництва, що в основному спрямоване на виживання підприємства та підтримці конкурентоспроможності на ринку, не дозволяє аграріям зосередитися на питанні розвитку виробництва та залученні інновацій до цього процесу. Безперечно, що додаткові капіталовкладення в галузі сільського господарства нададуть нових перспектив для зростання. Інвестиційна діяльність, це особливий фінансовий механізм, що може активізувати приховані резерви та розкрити виробничий потенціал об'єкту інвестування. Нестабільність економічного стану, звичайно, вносить свої корективи до виробничо-господарської діяльності підприємств в усіх секторах економіки. Але це не має гальмувати їхньої діяльності. Управління усіма процесами має корегуватися і в середині господарств, і на рівні держави.

Висновки. На сьогодні наявний стан інвестицій в сільському господарстві знаходиться на досить низькому рівні. Проте зацікавленість інвесторів у вкладанні коштів саме в цю галузь присутня, оскільки рентабельність аграрного сектора, навіть в умовах нестабільності, значно вища, ніж промислової галузі. Тож існує необхідність більш ретельного вивчення питання інвестування в сільське господарство, а розробка науково-обґрунтованого економічного механізму доцільності фінансування цього сектора безперечно підвищить рівень його привабливості як для вітчизняних, так і для іноземних інвесторів.

Дослідження показали, що присутній, на жаль, процес спаду у виробництві всіх видів сільськогосподарської продукції, особливо в галузі тваринництва. Рентабельність виробництва значно знизилась за всіма видами продукції, а це означає і зниження рівня прибутковості. Але, не зважаючи на це, перспективність такого виду виробництва є безумовною. На нашу думку, потенціал аграрного сектора економіки не використовується на повну силу, а тому залишається простір для діяльності та нарощування виробничих потужностей. Недостатня увага щодо даного питання з боку держави також є вагомим чинником формування інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. Підвищення державної підтримки, поряд із вдосконаленням процесів управління та виробництва, може надати позитивні результати для даного сектора економіки та загального рівня валового виробництва продукції у середині країни. Нарощування потужностей надасть перспектив Україні для виходу на міжнародну арену.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України « Про інвестиційну діяльність» від 18 вересня 1991р. №1560 – XII
2. Курган В.П. Економіка аграрних підприємств: навч.-метод .посіб.- Суми: ВТД»Університетська книга», 2008. – 270с.
3. <http://www.ukrstat.ua>